

Wspomnienie o Panu Profesorze Romanie Głowackim (1929–2020)

W dniu 16 stycznia 2020 roku w wieku 91 lat zmarł Pan Profesor Roman Głowacki. Pamiętał czas międzywojnia, okres drugiej wojny światowej, kształtowanie nowego powojennego ładu, epokę PRL-u, przełom 1989 roku, a następnie transformację ustrojową i gospodarczą. Trwał w nadziei na fundamentalne przemiany w Polsce, które otworzą perspektywę jej wszechstronnego rozwoju.

Profesor urodził się 1 stycznia 1929 roku na Kresach Wschodnich, w Podwołoczyskach, w województwie tarnopolskim. Jego młodość, lata, spędzone na Podolu, wśród Kresowian, przerwała druga wojna światowa. Lata okupacji sowieckiej, a następnie niemieckiej upływały w atmosferze zniewolenia, ciągłego zagrożenia, a także biedy.

Edukację rozpoczął Profesor jeszcze w czasach przedwojennych, uczęszczając do szkoły podstawowej w Przemyślanach. Po zakończeniu wojny był uczniem gimnazjum i liceum w Mielcu. W roku 1948 rozpoczął studia w Akademii Handlowej w Krakowie, gdzie zajęcia prowadziło grono wybitnych profesorów: Adam Krzyżanowski, Zygmunt Sarna, Waław Fajans, Jerzy Fierich, Albin Zabiński, Grzegorz Seidler, Jan Dziurzyński.

Na początku 1952 roku Profesor Roman Głowacki uzyskał dyplom ekonomisty i został przyjęty na studia magisterskie w Szkole Głównej Planowania i Statystyki (Szkole Głównej Handlowej). Dostał się na seminarium magisterskie ze statystyki matematycznej u prof. Oskara Lange. Zajęcia

trwały dość krótko, gdyż na zaproszenie rządu indyjskiego wyjechał on z Polski. Profesor Głowacki przeniósł się więc na seminarium do prof. Kazimierza Romaniuka. Studia magisterskie ukończył w 1954 roku i rozpoczął pracę w Instytucie Handlu Wewnętrznego w Warszawie. Pod koniec lat 60. został dyrektorem Instytutu. Jako osoba bezpartyjna zajmował tak wysokie stanowisko, co stanowiło w ówczesnych czasach rzadkość.

Praca badawcza w Instytucie, bliski kontakt z tak wybitnymi profesorami jak Władysław Jastrzębowski, Leon Koźmiński, Janusz Łoś, Andrzej Hodol, a także udział w seminarium doktorskim, prowadzonym przez profesora Jana Drewnowskiego, pozwalały na opanowanie warsztatu pracy naukowej i pisarskiej. W latach 1964–1976 pracował również w Szkole Głównej Planowania i Statystyki (Szkole Głównej Handlowej). Oba środowiska naukowe umożliwiły mu uzyskanie stopnia doktora nauk ekonomicznych w 1961 roku na podstawie dysertacji pt. *System bodźców ekonomicznych w przedsiębiorstwie handlowym*, a następnie stopnia doktora habilitowanego w 1965 roku, który uzyskał za monografię *System marż handlowych*. W 1972 roku nadano mu tytuł profesora nauk ekonomicznych.

W 1973 roku rozpoczął pracę na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, z którym był związany do ostatnich dni życia. Na Wydziale Zarządzania UW zorganizował i przez wiele lat

kierował pierwszą Katedrą Marketingu w Polsce. Katedra powstała w 1974 roku. Od kiedy związał się z Wydziałem Zarządzania UW uczestniczył również w pracach Centralnej Komisji ds. Kwalifikacji Kadr Naukowych. Był jej członkiem podczas dwóch kolejnych kadencji w latach 1972–1979.

Na początku lat 60. Profesor Roman Głowacki odbył roczne studia w Harvard Business School. Mógł wówczas nawiązać kontakt z nauką na poziomie światowym, poznać wielu wspaniałych ludzi — tak wybitnych profesorów jak Edward Bursk, Jim Hagler, Jack Enright i szereg innych oraz wielu kolegów z różnych krajów, uczestniczących w programie. Studia te stanowiły ważną inspirację dla dalszej działalności badawczej i dydaktycznej. Dały mu też przepustkę do późniejszych wykładów na uczelniach zagranicznych. W latach 70. i 80. Profesor Roman Głowacki prowadził aktywną współpracę naukowo-dydaktyczną z zagranicznymi uniwersytetami. Wyrazem tej kooperacji stały się częste wyjazdy na dłuższe staże naukowe jako *visiting professor* do takich uczelni, jak: Duquesne University w Pittsburghu (USA), Helsinki School of Economics (Finlandia), Free University of Brussels (Belgia), Ecole Supérieure de Commerce w Tours (Francja), University of Verona (Włochy), University of Athens (Grecja), University of Istanbul (Turcja).

Ważnym obszarem aktywności Profesora Romana Głowackiego była działalność związana z edukacją menedżerską. W 1991 roku założył Fundację Centrum Kształcenia Menedżerów (Centre For Management Training), która prowadziła program International MBA Programme we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim i uniwersytetami zagranicznymi (University of Antwerp, Free University of Brussels, Bergische Universität w Wuppertalu, Bloomsburg University of Pennsylvania, Ohio State University). Łącznie zrealizowano XXII edycje programu. Studia prowadzone przez Fundację należały przez wiele lat do grupy najlepszych programów MBA w rankingach *Perspektyw i Rzeczpospolitej*. Absolwenci tego programu zajmują obecnie wysokie stanowiska zarówno w korporacjach jak i w instytucjach rządowych.

Fundacja zaangażowała się także w „Central and Eastern European Teachers Program”. Inicjatorem programu była Harvard Business School, a do jego celów należało podniesienie kwalifikacji naukowych profesury z Europy Centralnej i Wschodniej w zakresie gospodarki rynkowej. Dzięki Profesorowi wielu naukowców z Polski miało na początku lat 90. możliwość wyjechania na kilkumiesięczne stypendia do czołowych szkół biznesu w Stanach Zjednoczonych, tj. Harvard Business School, Kellogg Management School, Wharton School, MIT Sloan School of Management, Stanford Graduate School of Business. Kontakt i współpraca Centrum Kształcenia Menedżerów

z Harvard Business School miała charakter ciągły. Pracownicy Uniwersytetu Warszawskiego, zwłaszcza Wydziału Zarządzania, uczestniczyli w corocznie prowadzonym przez Harvard seminarium dydaktycznym pn. Colloquium on Participant Center Learning Program.

Dorobek naukowy Profesora Romana Głowackiego należy uznać za niezwykle bogaty i różnorodny. W początkowym okresie jego zainteresowania naukowe koncentrowały się na problematyce handlu, rachunku ekonomicznego oraz systemie bodźców ekonomicznych w przedsiębiorstwach. Od połowy lat 60., po studiach w Harvard Business School, działalność naukowo-dydaktyczna Profesora była związana z marketingiem. Stworzył on głęboką i wszechstronną polską koncepcję marketingu. Jego książka *Przedsiębiorstwo na rynku* prezentowała założenia oraz instrumenty marketingu w czasach, kiedy w Polsce pojęcie to nie przystawało do ówczesnego systemu. W końcowym okresie Profesor Roman Głowacki zajął się problematyką transformacji ekonomicznej i rolą edukacji menedżerskiej w okresie przemian ustrojowych. Wiele jego publikacji wyróżniono prestiżowymi nagrodami, m.in. Oskara Lange, Ministra Szkolnictwa Wyższego i Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.

Do najważniejszych publikacji można zaliczyć:

- *System bodźców ekonomicznych w przedsiębiorstwie handlowym*, PWE, Warszawa 1963.
- *Współczesny handel amerykański*, Biblioteka IHW, Warszawa 1964.
- *System marż handlowych*, PWE, Warszawa 1967.
- *Efektywność obrotu towarowego*, PTE, Warszawa 1967.
- *Rachunek ekonomiczny w przedsiębiorstwie handlowym*, PWE, Warszawa 1976.
- *Przedsiębiorstwo na rynku*, PWE, Warszawa 1978.
- *Analiza rynku*, PWE, Warszawa 1981 (współautor).
- *Marketing*, PWN, Warszawa 1984 (współautor).
- *The State of the Market Structure and its Implications*, International Studies of Management and Organization, Vol. 21, No. 2, 1991.
- *Marketing for Hard Currency in Polish Domestic Market*, Journal of Global Marketing, Vol. 4, No. 4, 1991 (współautor).
- *Marketing*, CMT, Warszawa 1995 (współautor).
- *Marketing Evolution in Transition Economies [w:] Successfully Doing Business/Marketing in Eastern Europe*, Routledge, New York — London 2009.

Profesor Roman Głowacki należał do wybitnych dydaktyków marketingu. Jego wykłady cieszyły się wielkim zainteresowaniem studentów. Dał się zapamiętać jako wymagający egzaminator, jego egzaminy ustne przeszły do legendy Wydziału Zarzą-

dzania UW. Seminaria magisterskie prowadzone przez Profesora Romana Głowackiego stanowiły duże wyzwanie dla ich uczestników. Nie tylko pozwalały na opanowanie warsztatu pracy naukowej i pisarskiej, ale także były szkołą życia. Profesor Roman Głowacki wypromował ośmiu doktorów:

- Ireneusz Rutkowski, *Zmiany strukturalne w brytyjskim handlu detalicznym*, 1971, Szkoła Główna Planowania i Statystyki (Szkoła Główna Handlowa).
- Barbara Tokarska, *Badanie rynków eksportowych*, 1975, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu).
- Adam Jan Kochane, *Marketingowe zarządzanie przedsiębiorstwem*, 1977, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu).
- Mirosław Szudzikowski, *Proces rozmieszczania produktów na rynku (próba ujęcia decyzyjnego)*, 1985, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.
- Krzysztof Cybulski, *Programowanie rynkowej oferty wytwórczej przedsiębiorstwa*, 1987, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.

- Grzegorz Karasiewicz, *Strategie cenowe przedsiębiorstw w gospodarce rynkowej*, 1993, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.
- Mariusz Trojanowski, *Stan i perspektywy marketingu bezpośredniego w Polsce*, 2003, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.
- Agnieszka Wilczak, *Tożsamość organizacji w strategii marketingowej*, 2003, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.

Profesor Roman Głowacki był wielką Osobowością, Człowiekiem o silnie sprecyzowanych poglądach. Wyróżniały go przedsiębiorczość, innowacyjność i otwartość na świat. Profesor wymagał wiele od innych, ale jeszcze więcej od siebie. Pracowitość Profesora można traktować jako wzór do naśladowania. W wieku 80 lat nadal przyjeżdżał codziennie na Wydział Zarządzania z samego rana i późnym wieczorem wracał do domu. Jego myśli i koncepcje naukowe stanowiły i będą stanowić inspirację dla naukowców zajmujących się marketingiem.

Malwina Głowacka
Grzegorz Karasiewicz